

EDUCACIÓ AMBIENTAL: IMATGE I REALITAT

Carmen López Valiente*

Moltes vegades no ens aturem a analitzar tota la informació que ens arriba d'un determinat tema. Llegim aquí o allà, i de sobte ens adonem que les peces, com si d'un puzzle es tractara, no encaixen. Recentment València ha estat seu de l'última reunió del Conveni de Ramsar. Aquest esdeveniment va ser àmpliament cobert pels mitjans de comunicació, de manera que els ciutadans hem rebut la imatge d'una ciutat de futur, compromesa amb el medi ambient i amb presència activa en fòrums internacionals. Però, s'adiu la situació de les nostres zones humides i ecosistemes dunars a aquesta imatge?

Actualment comptem amb una gran quantitat de zones de marjal, que alberguen una flora i fauna molt diversa. També podem trobar encara alguns cordons dunars bastant ben conservats, a pesar que aproximadament el 90% de la costa de la Comunitat Valenciana està urbanitzada. Algunes d'aquestes zones gaudeixen de protecció oficial i d'altres no. Però la veritat és que, a pesar de tenir un paper clau com a part dels ecosistemes de litoral, moltes de les zones de marjal han estat totalment dessecades i convertides en camps de tarongers, hortalisses o arròs (cas de Tavernes de Valldigna o Almenara) o estan sota pressió urbanística constant. El mateix succeeix amb les zones de dunes.

Les zones de marjal tenen la desgràcia de trobar-se massa prop de les zones costaneres i, per tant, són territoris molt abellidors per a ser dessecats, drenats i aterrats. Els municipis que tenen al seu territori marjals no les consideren com a sinònim de riquesa ecològica, sinó tot el contrari, com a sòl potencial per a construir-hi cases, apartaments o l'ampliació d'un polígon industrial. És trist veure com cada estiu, en anar a la platja de Corint, a Sagunt, en comptes de veure un entorn cuidat, en el qual es treballa per reintroduir en les surgències o ullals peixos en perill d'extinció, només es veu que ha proliferat el nombre d'adossats, de maquinària pesant aterrant les zones humides i de camins atapeïts de cotxes intentant arribar a la mateixa vora de la platja. Si en el mateix municipi, a més, hi ha un projecte per a ampliar el polígon cap a la zona de la platja, construint-lo sobre la Marjal del Moro... per a què és València seu del Conveni de Ramsar? Per a ser l'exemple que *no* s'ha de no seguir?

**«PER A QUÈ ÉS VALÈNCIA SEU
DEL CONVENI DE RAMSAR?
PER A SER L'EXEMPLE QUE
'NO' S'HA DE SEGUIR?»**

En aquest context, els docents trobem serioses dificultats per a transmetre als nostres alumnes una cultura de l'estimació i respecte cap a la naturalesa en general. En els llibres de text s'explica el concepte del desenvolupament sostenible, com a peça clau per a mantenir l'equilibri entre els beneficis que obtenim actualment de la naturalesa i els que obtindran les generacions futures; però com els conte jo als meus alumnes quan veuen constantment, en els mitjans de comunicació, que d'una banda la política actual vol protegir territoris singulars com a sinònim de biodiversitat i d'una altra els representants polítics ni apareixen en els actes oficials? Què els puc contar quan veuen que és possible sacrificar certs territoris a canvi d'uns milions d'euros perquè l'avaluació d'impacte ambiental és *pràcticament nul·la*? Com fer entendre la contradicció entre els missatges dels polítics (“protegim”, “fem”, “organitzem”, ...) i la percepció de la crua realitat?

Per als seus majors, aquestes zones són només terrenys per explotar, reductibles a una mínima expressió que serveix de mostra del que va haver-hi abans de l'acció antròpica. És difícil explicar les successions ecològiques i la maduresa d'un ecosistema quan es mira cap al Saler o cap a les poques dunes que ens queden ben conservades prop de València, com en el marenys de Sant Llorenç, que pot tenir els dies comptats per culpa de la possible modificació de la Llei de Costes de 1988. També ho és parlar de l'economia de l'aigua quan cada dia hi ha nous projectes de camps de golf i de zones d'oci i es parla d'un Pla Hidrològic Nacional en què no caben les conseqüències mediambientals que apareixeran al lloc d'extracció de l'aigua i que, paradoxalment, no s'inclou en el programa del Conveni de Ramsar.

Els nostres joves, amb tota aquesta amalgama d'informació, reben missatges de forma implícita a favor de que la naturalesa és important, sobretot pel que fa a una utilitat, a un servei, a ser possible a curt termini. Però no reben la visió que conservar la diversitat dels ecosistemes és un deure innat, és una cosa que no ens hem de plantejar com una tasca sinó com una cosa tan necessària com respirar l'aire que ens rodeja o rebre els raigs del sol cada dia.

* Professora de secundària a l'IES El Cid Campeador de València i estudiant de doctorat en el Jardí Botànic de València